

<i>Sygn. akt</i>	<i>III AUa 539/13</i>
------------------	-----------------------

WYROK
W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 6 lutego 2014 r.

Sąd Apelacyjny w Rzeszowie, III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

	Przewodniczący:	SSA Roman Skrzypek
	Sędziowie:	SSA Barbara Gonera SSA Ewa Madera (spr.)
	Protokolant	st.sekr.sądowy M. Piekielek

po rozpoznaniu w dniu **6 lutego 2014 r.**

na rozprawie

sprawy z wniosku **H. Ł.**

przeciwko **Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w R.**

o emeryturę pomostową

na skutek apelacji strony pozwanej

od wyroku **Sądu Okręgowego w Przemyślu**

z dnia **28 marca 2013 r.** sygn. akt **III U 2063/12**

z m i e n i a zaskarżony wyrok w ten sposób, że o d d a l a odwołanie.

Sygn. akt III AUa 539/13

UZASADNIENIE

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R. decyzją z 27 września 2012r., wydaną na podstawie przepisów ustawy z 19 grudnia 2008 roku o emeryturach pomostowych oraz ustawy z 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z FUS, odmówił H. Ł. przyznania prawa do emerytury pomostowej, wyjaśniając w uzasadnieniu, że wnioskodawca po

31 grudnia 2008 roku nie wykonywał prac w szczególnych warunkach oraz nie udowodnił na 1 stycznia 2009 roku co najmniej piętnastoletniego stażu pracy w warunkach szczególnych.

Skarżąc powyższą decyzję odwołaniem wnioskodawca H. Ł. zakwestionował ustalenia organu rentowego w zakresie stażu jego pracy w szczególnych warunkach.

Sąd Okręgowy Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Przemyślu po rozpoznaniu powyższego odwołania, wyrokiem z 28 marca 2013 roku zmienił zaskarżoną decyzję i przyznał wnioskodawcy prawo do emerytury pomostowej w ustawowej wysokości począwszy od 1 czerwca 2012 r.

W pierwszej kolejności Sąd Okręgowy wskazał na okoliczności bezsporne takie jak wiek wnioskodawcy (ur. (...)), datę złożenia wniosku do organu rentowego o przyznanie prawa do emerytury pomostowej z powołaniem się na wcześniej złożoną dokumentację dotyczącą przebiegu zatrudnienia (28 czerwca 2012 r.) oraz przedłożenie dodatkowego świadectwa wykonywania pracy w szczególnych warunkach z 4 września 2012 r. potwierdzającego okres zatrudnienia w (...) A-1 sp.j. od 27 października 2008 r. do 3 października 2009 r. na stanowisku operatora sprzętu ciężkiego. W dalszym ciągu Sąd I instancji ustalił, iż w rozpoznaniu złożonego wniosku organ rentowy przyjął, że ogólny staż pracy wnioskodawcy wyniósł 31 lat 3 m-ce i 15 dni, w tym okres pracy w szczególnych warunkach 8 lat 4 – m-ce i 14 dni. Sąd Okręgowy wskazał nadto, że H. Ł. od 23 lutego 1974 r. do 31 lipca 1978 r. oraz od 1 października 1980 r. do 30 kwietnia 1982 r. był zatrudniony w Przedsiębiorstwie (...) (łącznie 6 lat i 6 dni). W pierwszym z wymienionych okresów zatrudnienia wnioskodawca pracował stale i w pełnym wymiarze czasu pracy jako kierowca autobusu oraz samochodu marki S. o dopuszczalnym ciężarze całkowitym powyżej 3,5 tony. Jako kierowca autobusu wnioskodawca przewoził około 30 pracowników, zaś jako kierowca samochodu marki S. przewoził butle gazowe, paliwo, materiały łatwopalne, konstrukcje stalowe. W latach 1980 – 1982 odwołujący się był kierowcą autobusu służbowego o liczbie miejsc powyżej 36. Zajmował się wówczas przewozem pracowników z W. do G., zaś przez pozostały czas pracy wykonywał obowiązki kierowcy samochodu ciężarowego marki K. z wywrotką o dopuszczalnym ciężarze całkowitym powyżej 3,5 tony. W okresie od 22 sierpnia 1983 r. do 30 września 1984 r. wnioskodawca pracował w (...) Przedsiębiorstwie (...) stale i w pełnym wymiarze czasu pracy na stanowisku kierowcy samochodu ciężarowego marki J. o dopuszczalnym ciężarze całkowitym powyżej 3,5 tony (cementowóz o masie całkowitej powyżej 12 ton). Z kolei od 17 marca 2003 r. do 30 listopada 2003 r. był zatrudniony w firmie (...) jako operator sprzętu ciężkiego i operator walca - stale i w pełnym wymiarze czasu pracy. W zatrudnieniu wnioskodawca pozostawał do 31 grudnia 2011 r. W ustalonym stanie faktycznym Sąd Okręgowy przyjął, że poza okresem uwzględnionym przez organ rentowy do stażu pracy w szczególnych warunkach, do stażu tego winien zostać uwzględniony również okres zatrudnienia wnioskodawcy w Przedsiębiorstwie (...) w K. od 23 lutego 1974 r. do 31 lipca 1978 r. oraz od 1 października 1980 r. do 30 kwietnia 1982 r. (łącznie 6 lat i 6 dni), gdyż wykonywana wówczas przez wnioskodawcę praca odpowiada tej wymienionej w wykazie A dziale VIII poz. 2 załącznika do rozporządzenia Rady Ministrów z 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze. Za wykazany Sąd Okręgowy uznał również okres zatrudnienia w Spółce (...) od 17 marca 2003 r. do 30 listopada 2003 r. (łącznie 8 miesięcy i 15 dni) uznając, że wykonywana wówczas przez wnioskodawcę praca stanowiła wymienioną w wykazie A dziale V poz. 3 załącznika do wyżej powołanego rozporządzenia Rady Ministrów z 7 lutego 1983 r. Zaznaczył również, że zajmowane we wskazanych okresach przez wnioskodawcę stanowiska pracy wymienione zostały w Zarządzeniu Nr 9 Ministra Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych, odpowiednio w wykazie A dziale VIII poz. 2 pkt. 2 i 3 oraz w wykazie A dziale V poz. 3 pkt. 9. Konkludując Sąd Okręgowy uznał, że wnioskodawca wykazał staż pracy w szczególnych warunkach wynoszący łącznie 15 lat 1 m-c i 5 dni, a dalej, że spełnia pozostałe warunki przyznania prawa do emerytury pomostowej. Wobec powyższego na podstawie art. 49 ustawy o emeryturach pomostowych oraz art. 477¹⁴ § 2 kpc zmienił zaskarżoną decyzję.

W wywiedzionej od powyższego orzeczenia apelacji organ rentowy zarzucił naruszenie prawa materialnego, a to art. 49 pkt. 3 ustawy z 19 grudnia (...) o emeryturach pomostowych przez błędną jego wykładnię i niewłaściwe zastosowanie, przez przyjęcie że wnioskodawca na dzień 1 stycznia 2009 r. wykazał konieczny do ustalenia prawa do emerytury pomostowej piętnastoletni okres pracy w szczególnych warunkach.

W uzasadnieniu organ rentowy podniósł, że zgodnie z ustaleniami Sądu Okręgowego w okresach zatrudnienia w firmie (...) oraz (...) Przedsiębiorstwie (...) wnioskodawca wykonywał pracę odpowiednio operatora sprzętu ciężkiego i operatora walca oraz prace kierowcy samochodu ciężarowego, a te stanowiska nie zostały wymienione w załączniku nr 2 ustawy o emeryturach pomostowych. Tym samym wykazany przez wnioskodawcę okres pracy w szczególnych warunkach wynosi jedynie 14 lat 4 m-ce i 20 dni. W konkluzji wniósł o zmianę zaskarżonego orzeczenia przez oddalenie odwołania.

Sąd Apelacyjny w Rzeszowie ustalił i zważył, co następuje :

Apelacja jest zasadna i skutkuje wydanie orzeczenia reformatorijnego.

Spornym w sprawie pozostawało, czy wnioskodawca H. Ł. (ur. (...)) spełnia warunki do przyznania prawa do emerytury pomostowej.

Tytułem wstępu należy przypomnieć, iż emerytury pomostowe zostały wprowadzone do systemu ubezpieczeń społecznych ustawą z 19 grudnia 2008r. o emeryturach pomostowych (Dz.U. nr 237/2008 r. poz. 1656 ze zm. – zwanej dalej "ustawą"), która weszła w życie 1 stycznia 2009r. a dotyczy ubezpieczonych zatrudnionych w warunkach szczególnych i szczególnym charakterze, urodzonych po 31 grudnia 1948r. Emerytury regulowane powołanym aktem normatywnym zastąpiły emerytury w niższym wieku przyznawane na podstawie ustawy o emeryturach i rentach z FUS pracownikom zatrudnionym w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze.

Stosownie do art. 4 wskazanej ustawy uprawnionym do emerytury pomostowej jest ubezpieczony urodzony po 31 grudnia 1948 r., legitymujący się okresem pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wynoszącym co najmniej piętnaście lat, który osiągnął wiek emerytalny wynoszący odpowiednio dla kobiet 55 lat, a dla mężczyzn 60 lat, legitymujący się okresem ubezpieczenia wynoszącym odpowiednio dla kobiet 20 lat zaś dla mężczyzn 25 lat, który przed dniem 1 stycznia 1999 r. wykonywał pracę w szczególnych warunkach lub prace w szczególnym charakterze w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy pomostowej lub art. 32 i 33 ustawy emerytalno – rentowej, i który po 31 grudnia 2008 r. wykonywał pracę w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy oraz rozwiązał stosunek pracy. Z kolei art. 49 ustawy o emeryturach pomostowych zmienia wymagania konieczne do uzyskania emerytury pomostowej dla osób niespełniających warunku z art. 4 pkt 6, zwalniając je z konieczności świadczenia po 31 grudnia 2008r. pracy w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust.1 i 3 tej ustawy, wprowadzając jednak w to miejsce warunek, aby osoba ubiegająca się o to świadczenie spełniała w dniu wejścia w życie ustawy (1 stycznia 2009r.) warunek posiadania co najmniej 15 lat pracy w wyżej określonych warunkach, w rozumieniu art. 3 ust.1 i 3 Warunek ten został jasno wyrażony, wynika wprost z literalnego brzmienia art. 49 pkt 3 ustawy i jest zgodny z jej celem. Przypomnieć należy, że definiując w art. 3 ustawy o emeryturach pomostowych prace w szczególnych warunkach ustawodawca przyjął, że są to prace związane z czynnikami ryzyka, które z wiekiem mogą z dużym prawdopodobieństwem spowodować trwałe uszkodzenie zdrowia, wykonywane w szczególnych warunkach środowiska pracy, determinowanych siłami natury lub procesami technologicznymi, które mimo zastosowania środków profilaktyki technicznej, organizacyjnej i medycznej stawiają przed pracownikami wymagania przekraczające poziom ich możliwości, ograniczony w wyniku procesu starzenia się jeszcze przed osiągnięciem wieku emerytalnego, w stopniu utrudniającym ich pracę na dotychczasowym stanowisku. Wykaz tych prac określa załącznik nr 1 do ustawy o emeryturach pomostowych. Z kolei definiując pojęcie prac o szczególnym charakterze ustawodawca przyjął, że są to prace wymagające szczególnej odpowiedzialności oraz szczególnej sprawności psychofizycznej, których możliwość należytego wykonywania w sposób niezagrażający bezpieczeństwu publicznemu, w tym zdrowiu lub życiu innych osób, zmniejsza się przed osiągnięciem wieku emerytalnego na skutek pogorszenia sprawności psychofizycznej, związanego z procesem starzenia się. Wykaz takich prac określa załącznik nr 2 do ustawy. W orzecznictwie sądów administracyjnych przyjmuje się, że wykaz prac określonych w art. 3 ust. 1 i 3 jest zamknięty i nie podlega uzupełnieniu, co oznacza, że cech pracy "o szczególnym charakterze" lub "w szczególnych warunkach" nie mogą posiadać inne prace, choćby sposób ich wykonywania i ich jakość mogła obniżyć się z wiekiem (vide: wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Poznaniu z dnia 29 czerwca 2011 roku, IV SA/Po 335/11, publ. LEX nr 863891). Pogląd ten podziela również tutejszy Sąd. Powyższe

oznacza, że osoba ubiegająca się o emeryturę pomostową, która legitymuje się stażem pracy w szczególnych warunkach ustalonym według przepisów ustawy emerytalno - rentowej (tj. art. 32 i następane) może nabyć prawo do tej emerytury na podstawie art. 49 ustawy o emeryturach pomostowych jedynie wówczas, gdy staż jej pracy można równocześnie kwalifikować jako pracę w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze ujętą w wykazach prac stanowiących załącznik nr 1 lub 2 do wskazanej ustawy. Innymi słowy brak jest podstaw do przyznania emerytury pomostowej ubezpieczonemu, którego dotychczasowy okres pracy nie jest okresem pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w rozumieniu ustawy o emeryturach pomostowych. To ostatnie określenie oznacza okres pracy wskazany w tych przepisach bez wliczania do niego tak określonych warunków zatrudnienia w rozumieniu art. 32 i art. 33 ustawy o emeryturach i rentach z FUS (vide : wyrok Sądu Najwyższego z 13 marca 2012 r. sygn. II UK 164/11 oraz z 4 września 2012r. sygn. akt I UK 164/12). W uzupełnieniu powyższego wyводу nadmienić należy, że w ust. 7 art. 3 ustawy o emeryturach pomostowych wskazano, że za pracowników wykonujących prace w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze uważa się również osoby wykonujące przed dniem wejścia w życie ustawy (a więc przed 1 stycznia 2009 roku) prace w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy lub art. 32 i art. 33 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, niemniej jednak w art. 4 pkt. 6 oraz w art. 49 pkt. 3 ustawodawca zawarł odesłanie wyłącznie do art. 3 ust. 1 i ust. 3 tej ustawy.

Odnosząc powyższe do rozpoznawanej sprawy stwierdzić należy, że w postępowaniu sądowym w pierwszej kolejności ustalenia wymagało, czy wnioskodawca po 31 grudnia 2008r. wykonywał pracę w szczególnych warunkach w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych. Ta bowiem okoliczność warunkowała przyjęcie normy prawnej według której winna być dokonana ocena uprawnień wnioskodawcy do żądanego świadczenia. W uzasadnieniu Sądu Okręgowego zabrakło oceny okresu zatrudnienia wnioskodawcy pod kątem wykonywania przez niego pracy w szczególnych warunkach po wskazanej dacie. W uzupełnieniu tych ustaleń tutejszy Sąd, uznając za wiarygodne przedłożone przez wnioskodawcę świadectwa pracy wystawione przez (...) A-1 sp.j. z 5 października 2009 r. za okres pracy od 27 października 2008 r. do 3 października 2009 r. oraz wystawione przez (...) S.A. z 1 grudnia 2011 r. za okres pracy od 26 kwietnia 2010 r. do 28 maja 2010 r. oraz pozostałe okresy zatrudnienia po wskazanej dacie, w zakresie w jakim potwierdzają one rodzaj wykonywanej przez wnioskodawcę w tych okresach pracy, która to okoliczność nie była w sprawie kwestionowana (operatora sprzętu ciężkiego, operator walca), ustalił, że po 31 grudnia 2008 r. wnioskodawca nie wykonywał pracy w szczególnych warunkach w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych. Rodzaj wykonywanych wówczas przez wnioskodawcę prac nie został bowiem ujęty w wykazie prac w szczególnych warunkach jak i w wykazie prac o szczególnym charakterze, stanowiących odpowiednio załączniki nr 1 i nr 2 do ustawy o emeryturach pomostowych. Powyższe ustalenie przesądza z kolei, że wnioskodawca nie spełnia określonej w art. 4 pkt. 6 przesłanki przyznania prawa do emerytury pomostowej, co skutkowało koniecznością dalszej oceny jego uprawnień pod kątem spełnienia przesłanek wymienionych w art. 49 ustawy, o których mowa wyżej, a w szczególności przesłanki legitymowania się na dzień 1 stycznia 2009 r. piętnastoletnim stażem pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy. Niekwestionowanym w sprawie pozostawało, że wnioskodawca na dzień 1 stycznia 1999 r. legitymował się pewnym okresem pracy w szczególnych warunkach, kwalifikowanym jako taki na podstawie art. 32 ustawy emerytalno - rentowej (na etapie postępowania pierwszoinstancyjnego był to okres wynoszący 8 lat, 4 m-cy i 14 dni, zaś na etapie postępowania apelacyjnego okres 14 lat, 4 m-cy i 20 dni – z treści apelacji wynika bowiem, iż organ rentowy nie kwestionuje ustaleń Sądu Okręgowego dotyczących okresów zatrudnienia wnioskodawcy w Przedsiębiorstwie (...) w K. od 23 lutego 1974 do 31 lipca 1978 r. i od 1 października 1980 r. do 30 kwietnia 1982 r. - łącznie 6 lat i 6 dni). W pierwszym z wymienionych okresów zatrudnienia wnioskodawca pracował stale i w pełnym wymiarze czasu pracy jako kierowca autobusu oraz samochodu marki S. o dopuszczalnym ciężarze całkowitym powyżej 3,5 tony. W latach 1980 – 1982 odwołujący się był kierowcą autobusu służbowego o liczbie miejsc powyżej 36. W okresie od 22 sierpnia 1983 r. do 30 września 1984 r. wnioskodawca pracował w (...) Przedsiębiorstwie (...) stale i w pełnym wymiarze czasu pracy na stanowisku kierowcy samochodu ciężarowego marki J. o dopuszczalnym ciężarze całkowitym powyżej 3,5 tony (cementowóz o masie całkowitej powyżej 12 ton). W pozostałych okresach zatrudnienia tj. między innymi w G. Z., (...) S.A., (...) S.A. wnioskodawca pracował na stanowiskach kierowców samochodów ciężarowych czy operatora maszyn budowlanych. Słusznie jednak w apelacji pozwany Zakład podnosi, że H. Ł. na 1 stycznia 2009 r. nie wykazał piętnastoletniego okresu pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze w rozumieniu art. 3 ust. 1

i 3 ustawy o emeryturach pomostowych i tym samym nie spełnił przesłanki określonej w art. 49 pkt. 3 tej ustawy. Wykonywane bowiem przez niego prace (poza ewentualnie okresem, w którym pracował jako kierowca w Powiatowej (...) w J. tj. od 17 marca 1973 r. do 18 lutego 1974 r.) nie stanowiły prac, o którym mowa w załączniku nr 1 lub 2 do ustawy o emeryturach pomostowych, a tym samym w myśl art. 3 ust. 1 i 3 tej ustawy, nie mogą być kwalifikowane jako okresy pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze.

Reasumując skoro wnioskodawca, po 31 grudnia 2008 r. nie wykonywał pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze w rozumieniu art. 3 ust. 1 i ust. 3, a dalej nie wykazał, aby na dzień wejścia w życie ustawy o emeryturach pomostowych tj. 1 stycznia 2009r. legitymował się co najmniej piętnastoletnim kwalifikowanym stażem pracy, o którym mowa w przepisach tej ustawy, przyjąć należy, że nie spełnia on warunków do przyznania prawa do przewidzianego - powołanym wyżej aktem normatywnym - świadczenia.

Mając na uwadze powyższe orzeczono jak w sentencji na podstawie art. 386 §1 kpc.